

บทที่ 4

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและโครงการพัฒนาต่าง ๆ กับการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

แผนและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งหมด 8 แผน 4 โครงการ สามารถแบ่งและโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็น 4 ระดับ (ภาพประกอบ 4-1) ดังนี้

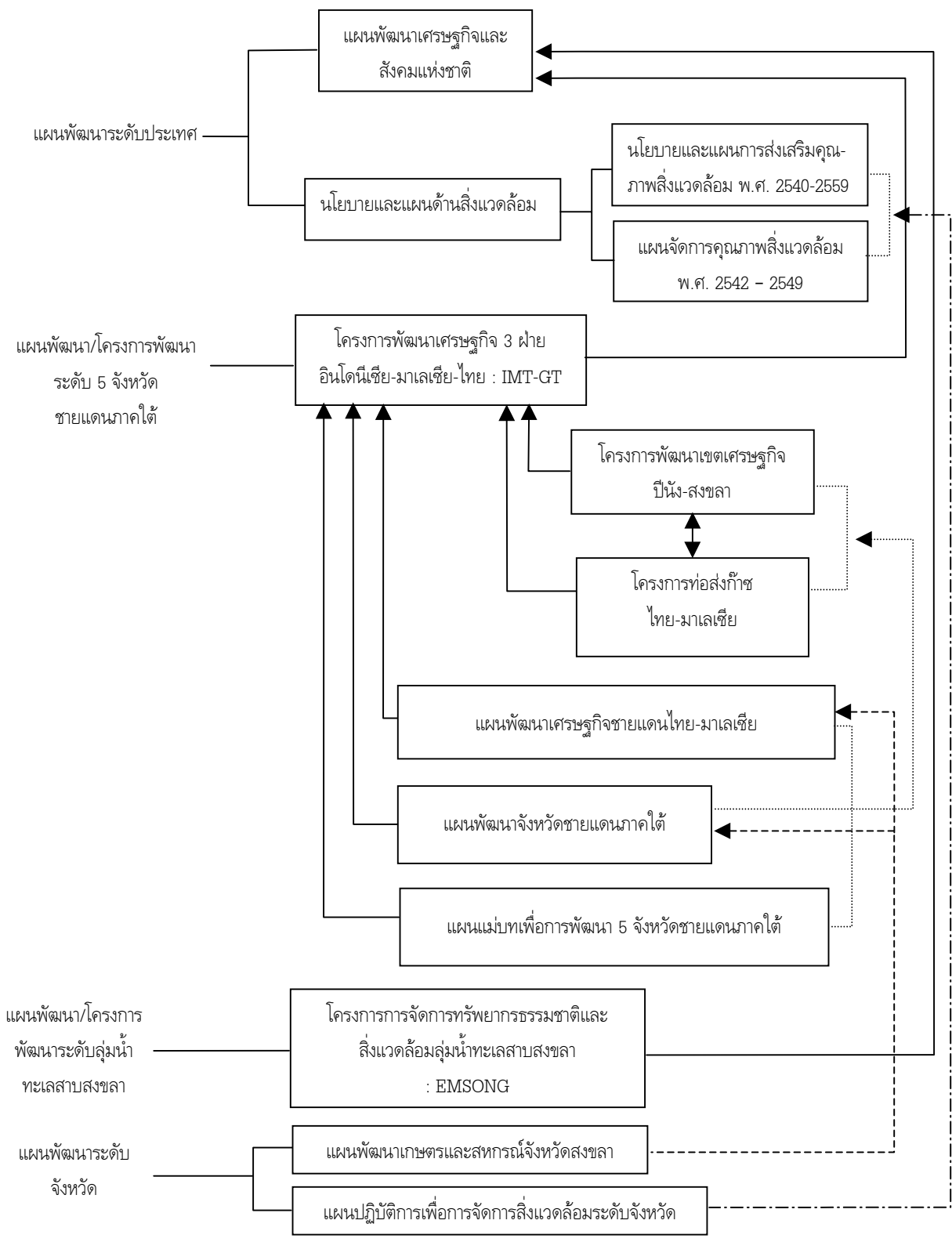
1) แผนพัฒนาระดับประเทศ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 9 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนพัฒนาหลักของประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ถึงปัจจุบัน รวมทั้งนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมอีก 2 แผน คือ นโยบายและแผนการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540-2559 และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2542-2549

2) แผนและโครงการพัฒนาระดับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จึงมีแผนและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งโครงการขนาดเล็กและขนาดใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้

โครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia Malaysia Thailand - Growth Triangle : IMT-GT) และมีโครงการอื่น ๆ ที่ดำเนินการต่อเนื่องขึ้นเพื่อเป็นแนวทางหรือกลยุทธ์สำหรับโครงการนี้ คือ โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจบีบึง-สงขลา ทั้งสองโครงการอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพบ.) ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเช่นกัน

แผนพัฒนาในระดับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ศึกษาในครั้งนี มี 3 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศูนย์พัฒนาภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) แผนและโครงการพัฒนาระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โครงการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (EMSONG) เป็นโครงการร่วมมือระหว่างสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ปัจจุบันสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม) กับ Danish Co-operation Environmental Development (DANCED)

ภาพประกอบ 4-1 ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนา/โครงการต่าง ๆ

4) แผนและโครงการพัฒนาระดับจังหวัด ได้แก่ แผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา เป็นแผนพัฒนาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) จัดทำขึ้นเพื่อสนองนโยบายแผนปฏิบัติการพัฒนาเกษตรและวางแผนการใช้ที่ดิน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดิถขายแดนประเทศมาเลเซีย และมีโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง

แผนและโครงการพัฒนาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น มีความเชื่อมโยงกันโดยตรงและโดยอ้อม โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลัก ส่วนโครงการและแผนอื่น ๆ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้งสิ้น (ภาพประกอบ 4-2) โครงการขนาดใหญ่ที่เป็นโครงการพัฒนาหลักในภาคใต้ คือ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ส่วนโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลา และโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย เป็นโครงการต่อเนื่องเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายฯ ของพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีแผนพัฒนาอื่น ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนาความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 ด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงด้านการคลังและการเงิน เป็นต้น

4.1 แผนพัฒนาระดับประเทศ

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การพัฒนาประเทศในทุกด้านเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐต้องทำ และการที่จะพัฒนาประเทศให้ครอบคลุมทุกด้านและทั่วถึงทุกพื้นที่นั้น จำเป็นต้องมีแบบแผนในการพัฒนา ประเทศไทยจึงเริ่มมีฉบับแรกเมื่อ พ.ศ. 2504-2509 เป็นระยะเวลา 6 ปี หลังจากนั้นก็มีแผนพัฒนาฉบับอื่น ๆ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2547) เป็นฉบับที่ 9 แต่ละฉบับมีระยะเวลา 5 ปี รายละเอียดดังตาราง 4-1 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

Chart A3

ตาราง 4-1

ตาราง 4-1

ตาราง 4-1

ตาราง 4-1

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีแนวคิดและลักษณะของแผนฯแตกต่างกันไปตามสถานการณ์บ้านเมืองและนโยบายของรัฐบาลในช่วงนั้น ๆ การที่จะพัฒนาตามแผนฯได้นั้น จำเป็นต้องมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ งบประมาณ กำลังคนทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) การพัฒนาหมายถึงพัฒนาเศรษฐกิจ ถูกครอบงำด้วยกระแสความคิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเพิ่มรายได้ประชาชาติ เป็นแนวคิดการพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนาในช่วงแรก ๆ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ ได้มีการดำเนินการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในกระบวนการผลิตอย่างกว้างขวาง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากเกินไป เพื่อขยายเศรษฐกิจ การลงทุน และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เนื่องจากช่วงดังกล่าวทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2540; สุทธิญา ทองรักษ์, 2541) ในขณะเดียวกันไม่ได้มีการพิทักษ์รักษาคุณภาพทางสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด มลภาวะขยายตัวเพิ่มขึ้น พร้อม ๆ กับการขยายตัวของการผลิตการลงทุน

4.1.2 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

แนวความคิดและหลักการ

- 1) มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน
- 2) บริบทของนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559
 - นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานประธานคนหนึ่ง รัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนจากภาคเอกชนเป็นกรรมการ
 - ระยะเวลาของแผนฉบับนี้ กำหนดไว้เป็นช่วง 20 ปี เนื่องจากลักษณะงานด้านสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการที่จะถ่ายทอดนโยบายและแนวทางที่กำหนดไว้ โดยจัดทำเป็นแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด

- แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต่อเนื่องกัน 4 แผน ๆ ละ 5 ปี จัดทำโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ความเห็นชอบคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยมีกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ให้คำแนะนำ

- จากแผนระยะ 5 ปี จะต้องถ่ายทอดมาสู่แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดทำให้สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสำหรับในท้องที่เขตควบคุมมลพิษ กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตที่ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ เป็นผู้จัดเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น โดยให้นำมารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดด้วย

- ส่วนเขตกรุงเทพมหานคร แม้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีบทบัญญัติกล่าวถึงไว้โดยเฉพาะ แต่กำหนดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะ 5 ปี ต้องรวมแผนงานและแนวทางการดำเนินงานในเขตกรุงเทพมหานคร และถ่ายทำเป็นแผนปฏิบัติการด้วย

3) นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 ประกอบด้วยนโยบายหลัก 6 ประการ ดังนี้ นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และนโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์

1) ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์มีปริมาณลดลง และอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของการพัฒนา เช่น

- การชะล้างพังทลายหน้าดินในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร เนื่องจากการจัดการทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพ

- พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการสูญเสียองค์ประกอบของระบบนิเวศป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลาย พืชพรรณและสัตว์ป่าที่มีคุณค่าสูญพันธุ์ไปแล้วบางส่วน

- เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ ปริมาณการใช้น้ำจึงเพิ่มขึ้น รวมทั้งการใช้น้ำจากใต้ดินยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้ความไม่สม่ำเสมอของปริมาณน้ำในแต่ละช่วงปี ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม และวิกฤตภัยแล้ง เป็นต้น

- แร่เป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทหมดเปลือง แต่มีคุณค่าสูงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงมีการขุดขึ้นมาใช้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดภาวะความเสื่อมโทรม และกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดความขัดแย้งกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้พิจารณาการใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ

- พลังงาน เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา และมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า มีอัตราความต้องการใช้ที่สูงมาก ดังนั้นในอนาคตหากไม่มีการจัดการให้มีประสิทธิภาพแล้ว อาจทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนพลังงานได้ นอกจากนี้การผลิตและการใช้พลังงานในปัจจุบันประหยัดเท่าที่ควร และขาดประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- การใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลและพื้นที่ได้น้ำทะเลเพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการบริการอื่น ๆ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ไม่มีมาตรการอนุรักษ์ที่เหมาะสม ทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ได้แก่ ป่าชายเลน ชายหาด ปะการัง หญ้าทะเล สำหรับชายฝั่ง น้ำทะเลชายฝั่งและทรัพยากรประมงชายฝั่ง อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม

- 2) การเพิ่มของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมแล้ว ยังก่อให้เกิดการแพร่กระจายของมลพิษเข้าสู่แหล่งน้ำอากาศ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาเสียงและกลิ่น เป็นต้น
- 3) แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม เสื่อมโทรมจากสาเหตุภัยธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์ ที่ผ่านมามีไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบ รวมทั้งกฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปปฏิบัติ
- 4) ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนทั้งในเขตเมือง ชุมชนชนบท และที่อยู่อาศัย และชุมชนที่อาศัยในเขตป่า

วิสัยทัศน์

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้มีการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานการอนุรักษ์ และความเป็นธรรมในสังคม
- 2) ระบบการบริหารและการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในลักษณะองค์รวม โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และประชาชน ผันักกำลังและมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย วางแผนและติดตามตรวจสอบ
- 3) ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมดำเนินการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

- 1) รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน
- 2) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถฟื้นฟูสภาพได้ให้มีศักยภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาในอนาคต รวมทั้งสงวนรักษาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถฟื้นคืนสภาพได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการกระจายหน้าที่ไปสู่จังหวัดและท้องถิ่น

เป้าหมาย

- 1) รักษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เสื่อมโทรมไปกว่าในปัจจุบัน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ทั้งทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ทั้งนี้ เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต
- 2) ควบคุม ป้องกัน และขจัดมลพิษ โดยให้คุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และความ สั่นสะเทือนในแหล่งต่าง ๆ อยู่ในระดับมาตรฐานที่เหมาะสม และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
- 3) อนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติและแหล่ง ศิลปกรรม เพื่อเป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศ
- 4) ชุมชนทุกระดับมีการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของระบบนิเวศ ธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจ สังคม มรดกทางวัฒนธรรม และเทคโนโลยี
- 5) ชุมชนทุกระดับและประชาชนมีจิตสำนึก และจิตวิญญาณ รวมทั้งมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับที่เหมาะสม
- 6) มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อป้องกันและขจัดปัญหาภาวะมลพิษ และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

นโยบายหลัก

ประกอบด้วยนโยบายหลัก 6 ประการ ดังนี้

- 1) นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทาง คือ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารจัดการ สนับสนุนการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการศึกษาวิจัย และเสริมสร้างโครงข่ายพื้นฐานระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานแนวคิดทางด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
 - 2) นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ มีแนวทาง คือ ลดและควบคุมปัญหามลพิษจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ของประชาชน สนับสนุนให้มีการจัดการของเสียและสารอันตรายอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการมลพิษให้เกิดเอกภาพในการกำหนดนโยบาย แผน และแนวทางปฏิบัติ
 - 3) นโยบายแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม มีแนวทางคือ ป้องกัน สงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟู แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมให้มีสภาพที่เหมาะสมและเป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศ
 - 4) นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน มีแนวทาง คือ ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และพื้นที่สีเขียว ให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยและความสวยงาม สอดคล้องกับระบบนิเวศทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี
 - 5) นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม มีแนวทาง คือ เสริมสร้างสมรรถนะชุมชนในทุกกระดับ ให้มีความเข้มแข็ง และเกิดขบวนการความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6) นโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม มีแนวทาง คือ พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, มปป)

4.1.3 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2542 - 2549

วิสัยทัศน์

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ จะได้รับการฟื้นฟู หรือเพิ่มศักยภาพตามเป้าหมายและอนุรักษ์ไว้ไม่ให้เสื่อมโทรม โดยเฉพาะป่าไม้และดิน
- 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางน้ำและอากาศ มลพิษและสิ่งปฏิกูล ทั้งในเขตเมืองและชนบท จะได้รับการปรับปรุง รวมทั้งสิ่งแวดล้อมเมือง สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติต่าง ๆ
- 3) องค์กรในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ จะได้รับการปฏิรูปให้สามารถตอบสนองต่อภารกิจในปัจจุบันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

กลยุทธ์ในการจัดการ

- 1) กรอบของงานตามแผนจัดการฯ นี้ คือ
 - เร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษของทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษต่าง ๆ
 - ปรับปรุงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และระบบโครงสร้างการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการจัดการมากขึ้น
 - ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ทันสมัย
 - การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนที่มีต่อความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) กรอบของเวลา แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ดังนี้
 - ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2542-2544) เป็นการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่เสนอในแผนจัดการฯ และสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง ที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8
 - ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่เสนอตามแผนจัดการฯ นี้ต่อเนื่องไป

เป้าหมายและมาตรการ

เป้าหมายในแผนฯ ฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีลำดับความสำคัญสูง 6 ด้าน และด้านอื่น ๆ อีก 10 ด้าน ส่วนมาตรการ เน้นการจัดลำดับและดำเนินการแก้ไขปัญหามีความสำคัญสูง 6 ด้าน และด้านอื่น ๆ อีก 10 ด้าน ตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ ดังตาราง 4-2

ตาราง 4-2 เป้าหมายและมาตรการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย	มาตรการ
<ul style="list-style-type: none"> ดินและการใช้ที่ดิน เร่งรัดฟื้นฟูดินที่เสื่อมโทรม แก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดิน และอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มีลักษณะเด่นทางนิเวศและธรณีวิทยาบนพื้นฐานความสมดุลของธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ดินและการใช้ที่ดิน เน้นการแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูดินเสื่อมโทรม และกำหนดเขตการใช้ที่ดินตามเป้าหมายที่วางไว้
<ul style="list-style-type: none"> ป่าไม้ ให้ไม้ป่าไม้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ และให้ฟื้นฟูสภาพป่าและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ตามคุณภาพของระบบนิเวศเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> ป่าไม้ ให้ความสำคัญด้านการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และจัดตั้งสถานพัฒนา และส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าและโครงการวิจัยต่าง ๆ
<ul style="list-style-type: none"> น้ำ ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำผิวดินและแหล่งต้นน้ำ ป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุด พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เร่งรัดการวางแผนจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแบบลุ่มน้ำ และประกาศเขตคุ้มครองพื้นที่ต้นน้ำบาดาล 	<ul style="list-style-type: none"> น้ำ เน้นการจัดการลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ และศึกษาวิจัยเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่ยั่งยืน
<ul style="list-style-type: none"> มลพิษทางน้ำ คุณภาพน้ำ ทั้งน้ำผิวดิน น้ำบาดาล และน้ำทะเลชายฝั่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 ดีขึ้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> มลพิษทางน้ำ เน้นการควบคุมมลพิษในเขตชุมชนที่สำคัญ
<ul style="list-style-type: none"> มลพิษทางอากาศและเสียง คุณภาพอากาศในเขตเมืองและเขตควบคุมมลพิษจะได้รับการควบคุม ทั้งฝุ่นละอองและสารมลพิษอื่น ๆ ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศ ส่วนมลพิษทางเสียง จะควบคุมระดับเสียงโดยทั่วไป พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานและควบคุมระดับเสียงจากแหล่งกำเนิดให้ครบทุกประเภทและให้ได้มาตรฐานในปี พ.ศ. 2549 	<ul style="list-style-type: none"> มลพิษทางอากาศและเสียง กำหนดให้มีโครงการจัดทำมาตรการและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง พร้อมทั้งเน้นการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียงและการจัดทำแผนและปรับปรุงระบบฐานข้อมูล
<ul style="list-style-type: none"> มลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ลดอัตราการผลิตมูลฝอยของประชาชน และลดปริมาณมูลฝอยตกค้างจากการให้บริการเก็บขนในเขตเทศบาล จะไม่เกินร้อยละ 5 ในปี 2549 พร้อมทั้งเพิ่มอัตราการใช้ประโยชน์จากมูลฝอยในเขตชุมชน และให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนจัดการเตรียมที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลฉุกเฉิน 	<ul style="list-style-type: none"> มลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการ และจัดตั้งศูนย์ประสานข้อมูลการทำของเสียและวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ และการพัฒนาเทคโนโลยีการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์
<ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรแร่ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรธรณีให้ครบถ้วน ให้มีแผนแม่บทสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรณี รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่และหินอุตสาหกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรแร่ เน้นการสำรวจและประเมินศักยภาพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

ตาราง 4-2 (ต่อ)

เป้าหมาย	มาตรการ
<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรพลังงาน อนุรักษ์และประหยัดการใช้พลังงานในทุกด้าน และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทน 	<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรพลังงาน เน้นการประหยัดพลังงานและการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน
<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เร่งรัดการอนุรักษ์ให้มีพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่า 1 ล้านไร่ และฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลทุกประเภท 	<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน และการบำบัดมลพิษชายฝั่งทะเล
<ul style="list-style-type: none"> • มลพิษจากสารอันตราย สร้างระบบการจัดการให้ครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ อย่างถูกวิธี จัดตั้งศูนย์พิษวิทยา ลดอัตราการป่วยและเสียชีวิตจากสารอันตราย จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน และให้ประชาชนรับทราบถึงอันตรายของสารพิษและการใช้อย่างปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> • มลพิษจากสารอันตราย และมลพิษจากของเสียอันตราย เน้นการควบคุมมลพิษด้วยวิธีการต่าง ๆ
<ul style="list-style-type: none"> • มลพิษจากของเสียอันตราย สร้างระบบจัดการของเสียอันตรายตามเกณฑ์มาตรฐาน สร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดเก็บและกำจัด ให้สถานพยาบาลที่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง และควบคุมอัตราการเพิ่มของเสียให้ลดลง 	
<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ อนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูให้เป็นมรดกของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน การศึกษาและประชาสัมพันธ์ และเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม
<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูให้เป็นมรดกของประเทศ 	
<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมชุมชน ให้มีแผนโครงสร้างและแผนจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ปรับปรุงฟื้นฟู และอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว และจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวระดับท้องถิ่น 	<p>เน้นการจัดทำแผนจัดการหรือแผนปฏิบัติการสำรวจและการประกาศเขต การสร้างความเข้าใจและจิตสำนึก การพัฒนาบุคลากรและขีดความสามารถขององค์กร การจัดตั้งกองทุน ทหารประสานงานและการสร้างเครือข่ายข้อมูล และระบบสารสนเทศ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมด้วย</p>
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาและประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทั่วไป และเยาวชน ตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และพัฒนาการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ 	
<ul style="list-style-type: none"> • เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม คงไว้ซึ่งทรัพยากรที่ยาก ลดปริมาณของเสีย และลดปริมาณการใช้พลังงานลง 	

ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

- 1) ด้านการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลำดับความสำคัญสูง
 - การจัดกิจกรรมที่เร่งฟื้นฟูบูรณะและ/หรือเกื้อหนุนการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มพูนทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและลดมลพิษ เช่น การวางแผนการใช้ที่ดินบนที่สูง การปลูกสร้างสวนป่า และการฟื้นฟูพัฒนาป่าไม้ เป็นต้น
 - การกำหนดเขตพื้นที่ดำเนินการเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมของฐานทรัพยากรและระบบนิเวศของพื้นที่ โดยกำหนดเขตพื้นที่ป่าไม้และกำหนดเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ และดิน การกำหนดเขตเหล่านี้ จะช่วยในการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนต่อไป
 - การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรและชุมชนในพื้นที่ ในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรและองค์กรของชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อลดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร เป็นต้น
 - การสนับสนุนบทบาทของธุรกิจภาคเอกชนและองค์กรเอกชนในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การลงทุนโครงการก่อสร้างโรงกำจัดมูลฝอย การลงทุนในโครงการก่อสร้างศูนย์บำบัดของเสียอันตราย เป็นต้น
 - การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสะอาดและประหยัดพลังงานเพื่อเร่งรัดแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐมีมาตรการให้สิ่งจูงใจ เช่น การรับรองมาตรฐาน ISO 14000 และการให้ฉลากเขียวหรือการเป็นองค์กรสีเขียว เป็นต้น
 - การรณรงค์เพื่อปลูกสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทั่วไปในทุกกลุ่มอาชีพ โดยเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง
- 2) ด้านการปรับปรุงกฎหมายองค์การบริหารจัดการและโครงสร้างพื้นฐาน
 - สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระจายอำนาจบริหารและจัดการ จากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนเป็นเอกภาพ ไม่ปฏิบัติงานซ้ำซ้อน
 - การปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ โดยปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการยกร่างแผนจัดการคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมถึงการกำกับดูแล และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การปฏิรูปโครงสร้างขององค์กรบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การบริหารและจัดการในระยะยาวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นเอกภาพ และลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ทุกองค์กรที่เป็นหน่วยงานเฉพาะด้านร่วมกันทำงานในด้านที่เชี่ยวชาญได้อย่างเต็มที่และเป็นระบบ

- การปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมและการจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น เร่งรัดและผลักดันการออกกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ ป่าชุมชน ฯลฯ

- การปรับโครงสร้างของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมและการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ควบคู่ไปกับปรับปรุงศักยภาพของบุคลากรและระบบในกระบวนการยุติธรรมรวมถึงมาตรการทางด้านภาษี และสิ่งจูงใจต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการป้องกันก่อนเกิดเหตุ แทนที่จะมุ่งมาตรการในการลงโทษและเยียวยาความเสียหายแต่อย่างเดียว

- การสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา และการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกระตุ้นให้หน่วยงานวิจัยจัดทำโครงการวิจัยที่เห็นผลเร็ว และให้ผลอย่างกว้างขวางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานมีศูนย์ข้อมูลและระบบเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกันได้ตั้งแต่ส่วนกลางจนถึงท้องถิ่น

องค์กรบริหารแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการจัดการในลักษณะองค์รวม สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ องค์กรและระบบบริหารราชการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในลักษณะองค์รวม ขาดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ และขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากกฎหมาย ขอบังคับ หรือระเบียบต่าง ๆ เก่าไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ดังนี้

การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ยังมีปัญหา อยู่ 3 ประเด็นหลัก

- 1) หน่วยงานหรือองค์กรที่มีอยู่มาก ยังขาดการประสานงานในด้านนโยบายและการปฏิบัติทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ ลำช้า และสร้างความขัดแย้ง นอกจากนี้การที่หน่วยงานรับผิดชอบหน้าที่ในทุกขั้นตอนทำงาน กล่าวคือ ทำหน้าที่ที่อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ และติดตาม ตรวจสอบควบคุมไปด้วย ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการจึงทำให้ ดังนั้นการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ตลอดจนการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดไม่อาจทำได้จริงจัง
- 2) แม้ว่าจะเริ่มมีการกระจายอำนาจลงสู่หน่วยงานในท้องถิ่น แต่ยังเป็นเพียงการเริ่มต้น ยังมีความสับสนอยู่มาก นอกจากนี้องค์กรประชาชนก็ยังขาดมรรตนะในการรองรับอำนาจหน้าที่ที่จะเกิดขึ้น
- 3) กฎหมายที่มีอยู่ภายใต้การบริหารและบังคับใช้ตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการเป็นเอกเทศ และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าการร่วมกันดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทางออกของการแก้ปัญหาเหล่านี้ในระยะยาว คือ การจัดตั้งองค์กรใหม่ ที่มีสถานะเทียบเท่ากับหน่วยงานระดับกระทรวง และจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการรวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มาอยู่ภายใต้การบริหารงาน การจัดการ และการใช้กฎหมายเดียวกัน เรียกว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเนื่องจากการจัดตั้งองค์กรใหม่ต้องใช้เวลาระยะยาว แต่การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ต้องเร่งรัดดำเนินการโดยด่วน ดังนั้นในระยะแรกจึงมีแนวทางดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ
 - ระยะกลาง เป็นการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยพัฒนาบุคลากร เพิ่มองค์กรจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับต่าง ๆ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการบริหาร รวมทั้งแก้ไขกฎระเบียบที่ล้าสมัย
 - ระยะสั้น ให้กำหนดองค์กรเป็น 2 ระดับ คือ ส่วนกลาง ให้ปรับปรุงอำนาจหน้าที่คณะทำงานยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และส่วนท้องถิ่น/ระดับจังหวัด ให้ใช้คณะกรรมการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดที่มีอยู่เดิมในการพิจารณาทำแผนปฏิบัติการ ฯ โดยเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด

การติดตามและการประเมินผลการดำเนินงาน

ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา มีการประเมินความสำเร็จของโครงการรวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคน้อยมาก ส่วนใหญ่จะติดตามเฉพาะการความก้าวหน้าของงานและการใช้จ่าย

งบประมาณดังนั้นในแผน ฯ ฉบับนี้ เห็นควรให้มีการจัดทำระบบการติดตามและประเมินผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพขึ้นโดยการกำหนดรูปแบบรายงานผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล ซึ่งเห็นควรให้เป็นหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการประสานงานส่วนกลางเป็นผู้พัฒนา (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2541.)

4.2 แผน/โครงการพัฒนาระดับภาคใต้

ผลจากการพัฒนาตั้งแต่แผนพัฒนาฯฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 8 ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เศรษฐกิจภาคใต้เริ่มเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้รายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้ระหว่างกลุ่มรายได้ต่างกันมาก โดยเฉพาะระหว่างประชาชนในเมืองและประชาชนในชนบท เนื่องจากรัฐยังไม่สามารถจัดบริการพื้นฐานให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเพียงพอ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพชีวิต กลุ่มคนยากจนยังคงเป็นประชาชนในชนบทที่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวนขนาดเล็ก ทำประมงชายฝั่ง ตลอดจนผู้ใช้แรงงานในเมือง จึงทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2540) เช่น

- การไม่รู้หนังสือ
- ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- การอพยพเข้าไปทำงานในเมือง หรือการอพยพเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นมีความเกี่ยวโยงกัน กล่าวคือ เมื่อ "ประชาชนไม่รู้หนังสือ" ทางเลือกในการประกอบอาชีพก็ย่อมมีน้อย อาชีพส่วนใหญ่จึงต้องพึ่งพิงสภาพธรรมชาติ คือ เกษตรกรรม ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำ ทำให้รายได้ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับราคาผลผลิตจากอุตสาหกรรม การที่จะให้ได้มาซึ่งรายได้สูงจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ต้องมีปริมาณการผลิตจำนวนมาก ซึ่งต้องใช้พื้นที่ในการผลิต เช่น การทำนาทำสวน ทำไร่

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นที่สูง พื้นที่ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในเขตพื้นที่ภาคใต้มีจำกัด จึงเกิดการบุกรุกพื้นที่และการใช้ที่ดินผิดประเภท หรือการทำนาแก่งก่อก่อให้เกิดปัญหาดินเสื่อม และเกิดความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรนาแก่งกับนาข้าวเรื่องการปล่อยน้ำเสีย หรือการลดลงของทรัพยากรทางทะเลเนื่องจากการจับเกินศักยภาพเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ทั้งสิ้น เมื่อสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร รวมทั้งค่านิยมด้านวัตถุ ความฟุ้งเฟ้อ ประชาชนก็เริ่มอพยพไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งตั้งอยู่ในเมืองหลัก เช่น สงขลา หาดใหญ่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต เกษตรกรจำนวนมากละทิ้งการทำงานในภาคเกษตรกรรมและอพยพเข้าไปสู่ตัวเมือง ทั้งถาวรและชั่วคราว การจราจรและการสื่อสารในปัจจุบันเอื้อให้ในการเข้าสู่อาชีพอุตสาหกรรม ผลที่ตามมาคือเกิดการแออัดขึ้นในเมือง จำนวนคนในเมืองเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้สภาพที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพจากภาคเกษตรกรรมไปสู่เมืองมักอยู่ในสภาพแออัด ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตพื้นที่ของทางราชการ เช่น เขตการรถไฟ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้เช่าราคาถูกหรือค่าเช่าถูกกว่าพื้นที่เอกชน เมื่อผู้อยู่อาศัยจำนวนมาก แต่ไม่มีการดูแลเรื่องสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น น้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็นจากน้ำทิ้งและขยะ การเจ็บป่วยทางกายหรือทางใจเนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการที่ประกอบอาชีพอยู่ไม่เหมาะสม หรือเกิดปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม แหล่งค้ายาเสพติด เป็นต้น เหล่านี้คือ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จะเห็นได้ว่าทุกปัญหามีความเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาต้องแก้ไขให้ตรงจุดและต้องทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบในการตัดสินใจ เป็นสิ่งสำคัญต้องมีความทันสมัยถูกต้องและสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ได้สะดวก รูปแบบข้อมูลต้องพร้อมใช้เสมอและอ่านตีความได้ง่ายเหมาะสมสำหรับนักวางแผน

4.2.1 โครงการพัฒนาความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia Malaysia Thailand - Growth Triangle : IMT-GT)

โครงการ IMT-GT เกิดจากการที่ 3 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย เห็นพ้องในการกำหนดเขตพื้นที่ต่อเนืองสามประเทศเป็นเขตพื้นที่ โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำกรอบความร่วมมือ ขอบเขตพื้นที่ของโครงการนี้มี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย (สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล) 4 รัฐตะวันตกเฉียงเหนือของมาเลเซีย (เคดาห์ เปอร์ลิส เปรัก ปีนัง) และทางภาคเหนือเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย (อาเซห์ เรียว สุมาตราเหนือ สุมาตราตะวันตก)

วัตถุประสงค์การพัฒนาในภาพรวม

- เร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โครงการสนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 3 ประเทศ
- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในการผลิต
- เสริมสร้างความร่วมมือด้านส่งเสริมการลงทุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความร่วมมือด้านการผลิตสินค้า เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้

- พัฒนาความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดต้นทุนการขนส่งระหว่าง 3 ประเทศ

วัตถุประสงค์การพัฒนารายสาขา

- สาขาการคมนาคมขนส่ง : เร่งรัดพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่การผลิตของทั้ง 3 ประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนและผู้ประกอบการ
- พลังงาน : พัฒนาแหล่งและโครงข่ายพลังงานร่วมกัน

- เกษตรและประมง : พัฒนาร่วมกันโดยการร่วมลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิต การค้าและลงทุน
 - อุตสาหกรรม : พัฒนาเขตอุตสาหกรรม จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมตามแนวชายแดน
 - การท่องเที่ยว : พัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนากิจกรรมต่อเนื่องด้านอุตสาหกรรมของที่ระลึก การค้า และบริการ
 - การค้า : ปรับปรุงกฎระเบียบ ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างระบบภาษีของแต่ละประเทศ ให้เอื้อต่อความร่วมมือด้านการลงทุน
 - การเงินการลงทุน : ปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการลงทุน เพื่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุนจากต่างประเทศ
 - พัฒนาศูนย์กลางมนุษย์และการเคลื่อนย้ายแรงงาน : ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยการปรับปรุงกฎระเบียบถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน
 - การสื่อสารโทรคมนาคม : พัฒนาเครือข่ายเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการติดต่อเชื่อมโยงประกอบธุรกิจ
- การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสำหรับประเทศไทย
- ระยะเวลาควรพัฒนาในพื้นที่ขนาดใหญ่และสงขลา โดยเฉพาะเขตพื้นที่ชายแดน ด่านจันทัน-หาดใหญ่-สงขลา ให้เป็นพื้นที่เริ่มต้น และควรพัฒนาให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ของไทยด้วย
 - พื้นที่สงขลา-หาดใหญ่-จันทัน/ปาดังเบซาร์ มีศักยภาพการพัฒนาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปที่ใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศ จังหวัดสงขลา จะเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมและบริการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และตอนเหนือของมาเลเซีย
 - หาดใหญ่ มีศักยภาพการพัฒนาเป็นศูนย์บริการด้านธุรกิจ ศูนย์ข้อมูลด้านการส่งเสริมการค้า การบริการของภาครัฐบาล และศูนย์การผลิตอุตสาหกรรมเกษตร
 - สงขลามีศักยภาพการพัฒนาเป็นศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเป็นศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางภาคใต้ของไทย พร้อมทั้งเป็นศูนย์บริการด้านการขนส่งและบริการอย่างพร้อมเพียง
 - ปาดังเบซาร์และจันทัน จะมีการผลิตร่วมกันในด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ นอกจากนี้จะเป็นศูนย์อุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งอยู่ตามเขตชายแดนไทย-มาเลเซีย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มปป.)

4.2.2 โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลาโดยใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีแผนรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่อาจจะเกิดจากการมีก๊าซธรรมชาติขึ้นในพื้นที่ การวางแผนล่วงหน้าเป็นการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อให้ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการต่อก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย

พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ระบุอยู่ภายใต้แผนแม่บทหลัก ครอบคลุม 7 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ หาดใหญ่ บางกล่ำ เมืองสงขลา จะนะ นาหม่อม คลองหอยโข่ง และสะเดา แนวโน้มในการกระจายอุตสาหกรรมจะมี 2 ทิศทาง คือ ทิศทางแรกมุ่งไปสู่เขตพื้นที่อำเภอจะนะและชายฝั่ง เนื่องจากโอกาสที่จะได้รับก๊าซธรรมชาติ การมีแหล่งน้ำพอเพียงจากลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา และศักยภาพที่จะเป็นแหล่งรวมของอุตสาหกรรมหลายประเภท สำหรับทิศทางที่สองมุ่งสู่พรมแดนไทย-มาเลเซีย เป็นการแสวงผลประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับมาเลเซีย

1) อุตสาหกรรมที่จะพัฒนาขึ้นในพื้นที่มี 3 กลุ่ม คือ

- อุตสาหกรรมหลักที่พัฒนาเติบโตอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณรอบตัวเมืองสงขลาหาดใหญ่ ตามแนวนนหมายเลข 4 จนถึงอำเภอสะเดา และตามแนวนนหมายเลข 43 จนถึงอำเภอจะนะ ประเภทของอุตสาหกรรมในกลุ่มนี้ประกอบด้วย อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปยาง อุตสาหกรรมแปรรูปยางต่อเนื่องอุตสาหกรรมไม้ยาง อุตสาหกรรมพลาสติก

- อุตสาหกรรมที่เกิดจากความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) จากข้อได้เปรียบด้านที่ตั้งของภูมิภาค ทำให้โอกาสที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมเบาที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงเหล่านี้จะย้ายฐานการผลิตบางส่วนหรือทั้งหมดจากปีนังเข้ามาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นการดึงเอาขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานมากเข้ามา ประเภทของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ อุตสาหกรรมพลาสติกและยาง

2) อุตสาหกรรมที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก แม้ว่าอุตสาหกรรมที่มีอยู่จะสามารถเปลี่ยนมาใช้ก๊าซธรรมชาติได้ แต่อุตสาหกรรมเหล่านี้ยังไม่จัดอยู่ในประเภทที่ใช้พลังงานจำนวนมาก จำเป็นต้องดึงดูดอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานมากในระบบการผลิตเข้ามาสู่พื้นที่ โดยอาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำนวนมากในพื้นที่ ซึ่งเมื่อรวมกับก๊าซธรรมชาติที่จะให้พลังงาน จะทำให้อุตสาหกรรมดังกล่าว มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นประเภทของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ได้แก่ อุตสาหกรรมซีเมนต์ อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมกระจก อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากยางที่เป็นการผลิตขนาดใหญ่ และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ผลิตปิโตรเคมีภัณฑ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

4.2.3 โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง เจดีเอ ร่วมทุนไทย มาเลเซีย

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและบริษัท Petroliam Nasional Berhad (Petronas หรือ เปโตรนาส) ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันแห่งชาติของประเทศไทย และมาเลเซีย ในฐานะผู้ดูแลการจัดหาก๊าซธรรมชาติ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นผู้แทนในการรับซื้อก๊าซจากพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Joint Development Area : JDA) ทั้งสองฝ่ายได้ทำการเจรจาการร่วมซื้อและแสวงหาโอกาสในการร่วมทุนพัฒนาโครงการใช้ประโยชน์ก๊าซดังกล่าวบนพื้นฐานการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างทัดเทียม และลงนามใน Head of Agreement (HOA) เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2540 ในการซื้อก๊าซฝ่ายละ 50:50 เพื่อนำกลับไปใช้ในประเทศของตน

นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงร่วมศึกษาความเป็นไปได้ของการร่วมทุนบนหลักการ 50:50 ในโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย มาเลเซีย Trans-Thailand-Malaysia (TTM) เพื่อเชื่อมโยงแหล่งก๊าซในพื้นที่พัฒนาร่วมฯ กับระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติในทะเลของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกของเปโตรนาสในตอนเหนือของมาเลเซีย รวมทั้งโครงการใช้ประโยชน์ก๊าซต่าง ๆ ได้แก่ โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ โครงการผลิตไฟฟ้า (SPP/IPP) และโครงการจำหน่ายก๊าซอุตสาหกรรม เป็นต้น ในพื้นที่เป้าหมาย คือ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างของไทย และในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ในเชิงนโยบายรัฐบาลมีเป้าประสงค์ที่จะให้ก๊าซธรรมชาติเป็นฐานของพลังงานในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาค ในขณะเดียวกันโครงการฯสามารถที่จะช่วยเร่งการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น นโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 The Spatial Development Framework for Thailand โครงการ IMT-GT แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายการพัฒนาเมืองตามแนวชายแดน นโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ชนบท

- วัตถุประสงค์เฉพาะโครงการ เพื่อแยกก๊าซธรรมชาติซึ่งถูกส่งมาจากพื้นที่พัฒนาร่วม
- วัตถุประสงค์ของท่อส่งก๊าซบนบก เพื่อขนส่งผลิตภัณฑ์จากโรงแยกก๊าซที่อำเภอจะนะใน ส่วนที่ขายให้กับมาเลเซีย ผ่านอำเภอจะนะ นาทม่อม หาดใหญ่ และสะเดา ไปยังระบบท่อส่งก๊าซเปโตรนาส ทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2542)

ความจำเป็นของโครงการ

โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเป็นโครงการซึ่งดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันในการดูแล การสำรวจ และแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียม บนพื้นฐานการแบ่งปันผลประโยชน์เท่าเทียมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คาดว่าจะมีศักยภาพปริมาณสำรองสูงถึง 10 ล้านล้านลูกบาศก์ ฟุตซึ่งเป็นปริมาณสำรองค่อนข้างมาก โครงการนี้สอดคล้องประสานกันกับแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค ดังนี้

- แผนพัฒนาภาคใต้ตอนล่างของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนระดับมหภาค เชื่อมโยงกลไกเศรษฐกิจทั้งระบบของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- แผนความร่วมมือในโครงการระหว่างประเทศ จะทำให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมในเชิงเศรษฐกิจและสังคม
- แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ หรือที่เรียกว่า Southern Seaboard เป็นแผนระดับมหภาคในภาคอุตสาหกรรม การผลิต ระบบสาธารณสุข ภาค การศึกษาต่าง ๆ เพื่อยกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ทะเลชายฝั่งภาคใต้
- แผนพัฒนาของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการผลิตเพื่อส่งออก
- แผนวิสัยทัศน์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในอนาคตความต้องการใช้ไฟฟ้า จะเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มแปรผันตามการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และชุมชน
- จากการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ พบว่าความเป็นไปได้ทั้งในแง่การเงิน และเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งปัจจัยกระทบทางสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ผลเสียหายของการมีและไม่มีโครงการ การมีหรือใช้โครงการ สามารถเปรียบเทียบได้ โดยใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ เข้ามาเปรียบเทียบในเชิงมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์
- ความต้องการใช้ก๊าซในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง และของประเทศในภาพรวม
- ปริมาณการใช้ก๊าซในระดับมหภาคทั้งประเทศจะมีความต้องการสูง โดยมีการขนส่งทางท่อ ทางรถไฟ และรถบรรทุกกระจายสู่ภูมิภาคต่างๆ อย่างทั่วถึง ความต้องการใช้ก๊าซในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างจะมีความต้องการ และแนวโน้มที่สูงขึ้นตามแผนพัฒนาฉบับต่างๆ
- ความสอดคล้องประสานกัน ระหว่างการมีโครงการกับความต้องการใช้ก๊าซ ในภาคอุตสาหกรรม และครัวเรือน โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติและท่อส่งก๊าซธรรมชาติ จะสอดคล้องประสานกันในระดับมหภาคและจุลภาคกับภาคอุตสาหกรรม (Industrial sector) และภาคครัวเรือน (Household sector)

ท่อก๊าซ

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาจากความเหมาะสมด้านต้นทุนความเป็นไปได้ทางเทคนิคและการกระทบสิ่งแวดล้อมที่น้อย โดยจากเดิมมี 7 ทางเลือก โดยมี 4 ทางเลือกผ่านจังหวัดสงขลา ซึ่งแต่ละแนวมีส่วนที่ร่วมกันบริเวณเขตทางของทางหลวงหมายเลข 4 ต่อมาตัดเหลือ 3 แนวทางเลือกจากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงเหลือเพียง 1 ทางเลือก คือ ทางเลือกที่ 5 บ้านตลิ่งชัน อำเภอจะนะ

โรงแยกก๊าซ

เป็นสถานที่ใช้อุปกรณ์ทันสมัย โดยจะรับก๊าซจากแหล่ง JDA แล้วแยกปิโตรเลียมเหลว (LPG) และก๊าซไฮโดรคาร์บอน (NGL) เพื่อส่งออกจำหน่าย ส่วนก๊าซมีเทนที่เหลือ ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศไทย หรือส่งออกไปยังมาเลเซีย

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาทำเลที่ตั้งโรงแยกก๊าซที่อำเภอจะนะ ซึ่งการคัดเลือกที่ตั้งโรงแยกก๊าซจะต้องลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนให้เหลือน้อยที่สุด และเป็นตำแหน่งที่มีการใช้ที่ดินในการทำเกษตรกรรมเบาบาง ซึ่งมีผลต่อราคาที่ดิน การควบคุมสิ่งแวดล้อมที่ดีจะลดผลกระทบต่อพื้นที่ทำการเกษตรได้

ปัจจุบันโครงการนี้ได้ทำการประเมินผลกระทบโครงการแล้วเสร็จ และกำลังเข้าดำเนินโครงการในพื้นที่ แต่ยังมีปัญหาประชาชนในพื้นที่บางส่วนยังไม่เห็นด้วยกับโครงการ จึงส่งผลให้การดำเนินโครงการไม่สะดวกและล่าช้า

4.2.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย

ในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นพื้นที่ที่มีการติดต่อค้าขายระหว่างสองประเทศ และเป็นพื้นที่มีโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาทั้งด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั้งสอง เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบความร่วมมือ โครงการ IMT-GT ที่จะอาศัยโอกาสดังกล่าวในการเชื่อมโยงเพื่อการแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการเทคโนโลยี รวมทั้งวัตถุประสงค์และการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ให้เป็นผลดีต่อการเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ

จังหวัดในเขตชายแดนไทย-มาเลเซีย ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งหนึ่งในจังหวัดที่เน้นการพัฒนานี้ คือจังหวัดสงขลา พื้นที่บางอำเภออยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นศูนย์กลางความเจริญและเมืองศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคใต้ตอนล่าง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและศูนย์กลางการคมนาคม การท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล และระบบเครือข่ายด้านการศึกษาและธุรกิจ ศูนย์กลางการเงิน การธนาคาร ตลาดทุน และการค้าหลักทรัพย์ นับเป็นจังหวัดที่มี

ศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางธุรกิจนานาชาติ และ/หรือเป็น Gateway ของภาคใต้ที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

อำเภอที่ติดชายแดนประเทศมาเลเซีย ที่อยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ อำเภอสะเดา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสงขลา ติดกับรัฐเคดาห์และรัฐเปอรลิส ประเทศมาเลเซียเป็นอำเภอ ที่มีบทบาทสำคัญในลำดับต้น ๆ ของจังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมต่อที่ได้รับอิทธิพลความเจริญเติบโตที่กระจายมาจากศูนย์กลางหาดใหญ่สู่พื้นที่รอบนอก ประกอบเป็นเมืองชายแดนที่เป็นจุดเชื่อมโยงของเส้นทางคมนาคมสายหลักทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ที่สามารถเชื่อมสู่เมืองศูนย์กลางสำคัญ ๆ ของประเทศไทยและมาเลเซีย จึงนับเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการขยายตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระดับค่อนข้างสูง

ในพื้นที่อำเภอสะเดา มีด่านพรมแดน 2 ด่าน ดังนี้

- ด่านพรมแดนสะเดา

ด่านพรมแดนสะเดา หรือ ด่านนอก เป็นด่านพรมแดนที่สำคัญที่สุดในภาคใต้ เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อของทางหลวงแผ่นดินสายหลักของภาค (ทางหลวงหมายเลข 4) กับถนน Motorway (สาย 2) แนวเหนือ-ใต้ ของมาเลเซีย จึงเป็นจุดศูนย์กลางการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย-สิงคโปร์ นอกจากนี้ยังเป็นจุดเชื่อมโยงทางรถยนต์ระหว่างกรุงเทพฯและกรุงกัวลาลัมเปอร์ รวมทั้งการเชื่อมโยงสู่เมืองสำคัญอื่น ๆ อาทิ สงขลา-หาดใหญ่ และบัตเตอร์เวิร์ธ-ปีนัง-สุโงเิงปัตตานี-กูลิม ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมใหญ่ของมาเลเซีย

- ด่านปาดังเบซาร์

เป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมที่สำคัญระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย โดยเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟและรถยนต์เข้าสู่เมืองสำคัญของประเทศมาเลเซียได้สะดวก จึงสามารถสนับสนุนการเชื่อมโยงทางธุรกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศได้ดี

วัตถุประสงค์ของแผนฯ

- เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ชายแดนให้เกิดการขยายตัว ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการจ้างงานและการหาเงินตราเข้าประเทศ
- เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว บริเวณชายแดน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การจัดระเบียบชุมชน กฎระเบียบ และข้อตกลงระหว่างประเทศ
- เพื่อเชื่อมโยงผลการพัฒนาให้กระจายสู่พื้นที่ ให้เข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และสามารถแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

เป้าหมายการพัฒนา

เพื่อยกระดับการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย จากรูปแบบที่เป็นมาตั้งแต่อดีตสู่ระดับความเป็นสากล เพื่อจัดระบบการถ่ายเทผลผลิตและสินค้า รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานและการสัญจรไปมาระหว่างประเทศ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการปรับตัวทางเศรษฐกิจตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 3 แนวทางหลัก

- ยกระดับ ด่านพรมแดนและกลไกพิธีการผ่านแดน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรไทย-มาเลเซีย สู่ความเป็น ด่านพรมแดนในระดับสากล โดยเน้น การจัดระบบการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการผ่านแดนบริเวณจุดเข้า-ออกพรมแดน ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจชายแดน ลดขั้นตอนการปฏิบัติ

- จัดระบบบริหารจัดการพื้นที่และชุมชน บริเวณด่านพรมแดนเป็น พื้นที่หน้าด่าน โดยพื้นที่บริเวณด่านพรมแดน เน้นการจัดระบบการใช้ที่ดิน การบริหารเชิงรุกกระตุ้นเศรษฐกิจดึงดูดเงินเข้าประเทศ และพัฒนาพื้นที่หน้าด่านให้เชื่อมโยงและสามารถเอื้อและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่โดยรอบและพื้นที่ตอนใน ส่วนชุมชนชายแดน เน้นการจัดวางและจัดทำผังเมือง เพื่อจัดระเบียบชุมชนและควบคุมการใช้ที่ดิน และพัฒนาอาชีพและรายได้ที่ถาวรให้แก่ชุมชนชายแดน

- เสริมสมรรถนะกิจกรรมเศรษฐกิจชายแดนให้มีความเข้มแข็ง และสนับสนุนการค้าเงินธุรกิจในระบบสากล ส่วน ธุรกิจการค้า เน้นพัฒนาสถานที่ซื้อขายสินค้า ชำระเงินผ่านระบบธนาคาร อีกทั้งเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านธุรกิจแก่กลุ่มผู้ประกอบการ รวมทั้งการเจรจากับประเทศมาเลเซียเพื่อลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคทางการค้า ในส่วนการลงทุน สนับสนุนกิจกรรมการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกิดการจ้างงาน ปรับระบบบริการด้านการลงทุนด้วยระบบ One-Stop Service เร่งรัดพัฒนา นิคมอุตสาหกรรมที่มีอยู่และส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในเขตอุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และในด้านการท่องเที่ยวพัฒนาจุดขายด้านการท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี และประวัติศาสตร์ รวมทั้งจัดทำแผนที่แนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

- โครงการพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน เน้นกิจกรรมการพัฒนาที่สามารถแก้ไขปัญหาและกระตุ้นการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดนได้ทันที โดยใช้งบประมาณไม่มากนัก มีความพร้อมด้านการปฏิบัติและดำเนินการแล้วเสร็จได้ในระยะสั้น ๆ (ตาราง 4-3) ส่วนในระยะปานกลาง เน้นการจัดระบบโครงการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง พร้อมข้อเสนอโครงการใหม่ที่จำเป็น เพื่อให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย ตัวอย่างโครงการระยะปานกลาง ได้แก่โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ด่านพรมแดนสะเดา โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการผ่านแดนด่านพรมแดนสะเดา โครงการจัดตั้งศูนย์เวะพัก/บริการนักท่องเที่ยวด่านพรมแดนปางเปซาร์ การจัดระบบการค้าชายแดนในจังหวัดสงขลา โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัด

ตั้งศูนย์การผลิตยางพาราและตลาดยางพาราระหว่างประเทศ โครงการพัฒนาอุทยานแหลมสนอ่อนเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2541.)

ตาราง 4-3 ตัวอย่างโครงการพัฒนาระยะเร่งด่วน

ด้านโครงการ	สาระสำคัญ	งบประมาณ (ล้านบาท)
ด้านพรมแดนสะเดา อ.สะเดา จังหวัดสงขลา โครงการปรับปรุงลานจอดรถบรรทุกทุกสินค้าเพื่อรอทำพิธีการศุลกากร	ปรับปรุงที่จอดรถจากพื้นดินเป็นเทพื้น คสล. และปรับปรุงไฟฟ้าแสงสว่าง หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ด้านศุลกากรอำเภอสะเดา	5.0
โครงการจัดตั้งจุดแวะพัก/บริการนักท่องเที่ยว (Visitor Center)	เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ข้อมูล แผนที่ และคำแนะนำนักท่องเที่ยว หน่วยงานรับผิดชอบคือ อบต.สำนักขาม	10.0
ด้านพรมแดนปาดังเบซาร์ โครงการขยายลานจอดรถบรรทุกทุกสินค้าเพื่อรอทำพิธีการศุลกากรบริเวณด้านพรมแดน	ปรับปรุงพื้นที่เพื่อก่อสร้างลานคอนกรีตสำหรับจอดรถยนต์ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ด้านศุลกากรปาดังเบซาร์ และ สุขาภิบาลปาดังเบซาร์	7.0

4.2.5 แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดแผนหลักในการพัฒนา 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้
- เพื่อเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนาความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย
- เสนอแนะยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน โดยจัดให้มีแผนงานโครงการมารองรับ พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

- การพัฒนาศักยภาพของคนให้สามารถปรับตัวเข้ากับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ
- พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เน้นความสำคัญของผลิตภาพของคนและพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยปรับปรุงเทคโนโลยีให้ทันสมัยขึ้น
- การขยายฐานเศรษฐกิจของอนุภาค เน้นการเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจพัฒนาเมืองท่าสำคัญและอุตสาหกรรม (หาดใหญ่-สงขลา)
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการนำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่ได้พัฒนามาใช้ประโยชน์

- การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน เป็นการส่งเสริมการใช้โอกาสและศักยภาพของพื้นที่ชายแดนในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน

พื้นที่พัฒนา

- กลุ่มพื้นที่ศูนย์กลาง ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา หาดใหญ่ สะเดา และพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่อเนื่องในอำเภอใกล้เคียง

- กลุ่มพื้นที่ตอนใน ได้แก่ พื้นที่ตอนล่างของจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี ยะลาจนถึงชายแดนเบตง เน้นการพัฒนาด้านการเกษตรและการเกษตรแปรรูปให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน

- กลุ่มพื้นที่ฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตอนล่างของจังหวัดสงขลา ต่อเนื่องไปยังจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส รวมถึงพื้นที่อ่าวไทยตอนล่างเน้นการพัฒนาเพื่อนำทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนี้มาใช้ประโยชน์ทั้งด้านการเกษตรอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวพร้อมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมด้วย

- กลุ่มพื้นที่แม่น้ำโก-ลก ได้แก่ พื้นที่ในจังหวัดนราธิวาสต่อเนื่องอำเภอตากใบ สุไหงโก-ลก และแว้ง เน้นการพัฒนาด้านการค้า การลงทุนร่วมกับเพื่อนบ้าน

- กลุ่มพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ พื้นที่จังหวัดสตูลทั้งหมด รวมทั้งหมู่เกาะต่าง ๆ และพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เน้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- เนื่องจากสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่สวยงามและติดต่อกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะลังกาวิชัยของประเทศมาเลเซีย

- กลุ่มพื้นที่ทะเลสาบสงขลา ได้แก่พื้นที่บริเวณ จ.สงขลา 8 อำเภอ จ. พัทลุงทั้งจังหวัด และ จ.นครศรีธรรมราช 2 อำเภอ เป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลและมีสภาพแวดล้อมสวยงาม เหมาะสำหรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

- การปฏิรูปการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหายาเสพติด ความไม่สงบในพื้นที่ ควรแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาคนอย่างเร่งด่วน

- การขยายตัวทางอุตสาหกรรมกระจายตัวในพื้นที่ จ.สงขลา โดยเฉพาะระหว่างเส้นทาง สะเดา-หาดใหญ่-จะนะ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะต่อคุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่สำคัญของประปาหาดใหญ่ จึงต้องเร่งรัดจัดระเบียบพื้นที่อุตสาหกรรม เพื่อสะดวกในการจัดการของเสียและน้ำในภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มปป.)

4.2.6 แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำขึ้นโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนรายงานกลับกรองจัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

- เร่งแก้ไขปัญหาคความยากจนโดยเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กระจายอย่างทั่วถึง
- เร่งรัดโครงสร้างบริการพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาในพื้นที่อย่างทั่วถึง
- พัฒนาการศึกษาค คุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุข

เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน

- เพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางในการพัฒนา ประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน

- ด้านสังคม โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม สาธารณสุข
- การพัฒนาคุณภาพชีวิต และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ด้านการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ เน้นที่จะพัฒนาด้านการศึกษา พัฒนาทรัพยากร

มนุษย์

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ด้านการบริหารและการจัดการ

ทิศทางการพัฒนา มี 4 ประการหลัก ดังนี้

- เร่งรัดแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยขยายโอกาสการมีงานทำของประชาชนในท้องถิ่น เร่งรัดการพัฒนาชนบท และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเน้นให้มีบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้สามารถมีรายได้พึ่งตนเองได้ เร่งรัดประชาสัมพันธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในทุก ๆ ด้าน

- พัฒนาและกระจายโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ โดยการขยายการบริการด้านระบบการคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ให้สามารถรองรับความต้องการของนักลงทุน ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย และเร่งรัดพัฒนาเพื่อปรับปรุงบริการพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้เอื้อต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

- พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยสนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น สนับสนุน ผ่อนคลายกฎระเบียบต่าง ๆ และให้สิ่งจูงใจเพิ่มเติมแก่โรงเรียนให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ดึงดูดให้คนดี คนเก่ง เข้าเรียนวิชาครูมากขึ้น ปรับปรุงการเรียนรู้ และการฝึกอบรมให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม และปรับปรุงระบบบริหารสาธารณสุขให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนเรียนรู้การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและนำมาใช้พัฒนาเทคโนโลยีของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงต้นทุนทางสังคมด้วย

แนวทางการพัฒนา มีกลยุทธ์การพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ

สาขาการพัฒนาการเกษตร เน้นจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมรักษาสาขาการเกษตรให้คงบทบาทสำคัญในฐานะการผลิต และฐานการดำรงชีพของประชากรได้อย่างยั่งยืน โดยพัฒนาให้มีความมั่นคงในด้านผลผลิต การจ้างงานและรายได้ นอกจากนี้การพัฒนาด้านการเกษตรยังคงมุ่งเน้นความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วยกัน ซึ่งกลยุทธ์การผลิตประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่

(ก) ส่งเสริมให้มีการผลิตพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูงในพื้นที่ที่เหมาะสม

(ข) ส่งเสริมการเกษตรแบบไร้สารพิษและวนเกษตร เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบการของเกษตรกร

(ค) ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านการเกษตร โดยเน้นการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ ให้ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตและบรรจุหีบห่อ

(ง) สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์และเพิ่มทรัพยากรสัตว์น้ำในเขตชายฝั่งทะเล 3,000 เมตร

(จ) ส่งเสริมความร่วมมือด้านประมงระหว่างประเทศ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ประมงในพื้นที่โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

สาขาอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีกลยุทธ์ในการพัฒนา 5 ประการ ดังนี้

(ก) ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปด้านการเกษตร ให้ได้มาตรฐานสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

(ข) เร่งรัดการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมหรือสนับสนุนเอกชนก่อสร้างเขตอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กับการรักษาสภาพแวดล้อม

(ค) สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมครัวเรือน และอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยรัฐให้ความสนับสนุนด้านความรู้ เทคนิค การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

(ง) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นแกนนำในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม โดยรัฐให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ และผ่อนคลายนโยบายระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงานของเอกชน

(จ) กระจายอำนาจการบริหารหน่วยงานของรัฐจากส่วนกลางมาสู่ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยนำรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จมาใช้ในการอำนวยความสะดวกแก่ภาคเอกชน

สาขาการท่องเที่ยว นับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาได้อีกมาก เนื่องจากมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก จึงมีประเด็นหลักในการพัฒนา 5 ประการ ดังนี้

(ก) พัฒนาโครงสร้างการคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งครอบคลุมและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

(ข) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ให้เป็นที่รู้จักทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(ค) กำหนดมาตรการ และแนวทางการเพิ่มคุณภาพการให้บริการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เช่นการจัดทำป้ายภาษาต่างประเทศ บอกเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ เป็นต้น

(ง) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีปีการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

(จ) สนับสนุนให้มีการจัดการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จร่วมกันในพื้นที่โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

บริการโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานนับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุน จึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา 6 ประการ ดังนี้

(ก) เร่งรัดพัฒนาท่าอากาศยานขนาดใหญ่ ให้มีขีดความสามารถรองรับการขยายตัวการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่จะมีปริมาณมากขึ้น

(ข) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการประกอบธุรกิจในเมืองหลัก อาทิ เมืองหาดใหญ่ เมืองสงขลา

(ค) เร่งรัดให้มีการก่อสร้างถนนเชื่อมเมืองชายแดนระหว่างประเทศ ถนนเชื่อมเมืองหลัก ถนนเลียชชายแดนไทย-มาเลเซีย และปรับปรุงถนนสายหลัก

(ง) สนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม

(จ) สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งทางน้ำ

(ฉ) สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งจากแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตรในตำบล ไปสู่ตลาด ให้สามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล

- ด้านสังคม

ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เน้นส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม เนื่องจากจังหวัดในชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้โดดเด่น มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิม ส่งเสริมให้ศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจนอกจากนี้ ยังจัดให้มีการประสานการดำเนินงานพัฒนาคนให้เป็นระบบ โดยการสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ

สาธารณสุข ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความขาดแคลนบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ดังนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมด้วย จึงเน้นให้มีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสาธารณสุข รณรงค์การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ และขยายบริการพื้นฐานทางด้านสาธารณสุขรองรับพื้นที่อุตสาหกรรม และให้ความสำคัญกับชีวิตอนามัย และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม

คุณภาพชีวิต ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรมีการสนับสนุนมาตรการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ จัดตั้งกองทุนเงินทุนหมุนเวียนแก่ครอบครัวที่ยากจน รวมทั้งพัฒนาการตลาดในระดับท้องถิ่น เร่งรัดแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้องค์กรเอกชน ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดสร้างศูนย์การกีฬาควบคู่กับการส่งเสริมการออกกำลังกาย ป้องกันสิ่งเสพติด

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พัฒนาประสิทธิภาพด้านการข่าว ส่งเสริมให้ประชาชนและเอกชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งดำเนินการสร้างระบบป้องกันเตือนภัยและบรรเทาสาธารณภัย รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย อาทิ นักเรียน ผู้ใช้รถใช้ถนน นอกจากนี้ยังได้มีการเสริมสร้างจิตสำนึกจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

- ด้านการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์

ด้านการศึกษา สนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจการศึกษา จัดตั้งกองทุนการศึกษา เพื่อคนด้อยโอกาส พร้อมทั้งพัฒนาการเรียนการสอน ข้อมูลข่าวสาร ผ่านระบบสื่อสารโทรคมนาคม เน้นการใช้ภาษาโดยกำหนดหลักสูตรภาษา อาทิ ภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มอาเซียน เพื่อนำไปสู่การเปิดสถาบันการศึกษานานาชาติ

ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สนับสนุนให้มีการจัดหลักสูตรด้านวิชาชีพ ร่วมมือกับต่างประเทศในการฝึกฝีมือแรงงาน เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานในชนบทให้สามารถประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเร่งรัดการผลิตแรงงานในสาขาที่ขาดแคลนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา 6 ประการ ดังนี้

(ก) จัดให้มีการอบรมความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้สามารถนำไปใช้ในการดูแลควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ข) สนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนในการกำจัดขยะมูลฝอย น้ำเสีย สารพิษ รวมทั้งให้ความรู้ในการจัดการอย่างครบวงจร

(ค) สนับสนุนให้มีการศึกษาและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ง) เร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(จ) สนับสนุนให้สถาบันศาสนา เป็นแกนนำในการเผยแพร่ชี้้นำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ฉ) นำระบบการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินมาใช้เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งด้านการประกอบอาชีพ

- ด้านการบริหารและการจัดการ

เน้นการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับพื้นที่อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และให้หน่วยงานในภูมิภาคมีเอกภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่นการส่งเสริมให้หน่วยงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อประกอบการวางแผนและพัฒนา แต่ทั้งนี้ก็ต้องเร่งรัดปรับปรุงกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาด้วย และประการสำคัญคือต้องมีการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน จะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มปป.)

4.3 โครงการพัฒนาระดับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

4.3.1 โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(Environmental Management in the Songkhla Lake Basin

The EMSONG Project)

เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย โดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบัน) กับประเทศเดนมาร์ก โดย DANCED (Danish Co-operation Environmental Development) ในลักษณะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำโครงการดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อบรรลุความยั่งยืนในระยะยาวในทางเศรษฐกิจ และศักยภาพของระบบนิเวศวิทยาของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยการบริหารจัดการในลักษณะลุ่มน้ำ โดยผสมผสานปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับกิจกรรมการพัฒนา

การดำเนินงาน แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 กำหนดของเขตการศึกษา เป็นการจัดทำข้อกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping Report) ซึ่งเป็นการประเมินโครงการเบื้องต้นเพื่อให้ได้ภาพรวมของข้อมูลทั้งหมดสภาพปัจจุบันของทะเลสาบสงขลา ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำรายละเอียดใน ระยะที่ 2 ต่อไป

- ระยะที่ 2 ปฏิบัติการ (Implementation Phase) โดยมีการศึกษา 5 ส่วน ดังนี้

(ก) การจัดตั้งฐานข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (EMSONG Integrated Information System) ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนข้อมูลการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(ข) การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality Management Planning) โดยการดำเนินโครงการสาธิตการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 2 โครงการ คือ โครงการการผสมผสานแบบจำลองคณิตศาสตร์ของน้ำผิวดิน เพื่อประเมินผลกระทบจากการจัดการลุ่มน้ำรูปแบบต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อทะเลสาบสงขลา และโครงการที่ 2 คือ การสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Awareness and Participation) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสภาพปัญหา และการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(ค) การพัฒนาองค์กรบริหาร (Organizational Development) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและติดตามตรวจสอบแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(ง) การส่งเสริมโครงการและกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับองค์กรของรัฐ เอกชน และประชาชน

(จ) การดำเนินงานโครงการและกิจกรรม (Implementation Projects and Activities) เป็นการเพิ่มขีดความสามารถและเตรียมความพร้อมของหน่วยงานราชการในการรองรับการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ผลการดำเนินงาน

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตลอดโครงการ ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จึงได้กำหนดโครงการจำเป็นเร่งด่วน 25 โครงการ โดยพิจารณาจากปัจจัยครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ-สังคม และการสนับสนุนทั้งจากสาธารณะและการเมือง โครงการเร่งด่วนดังกล่าวมีดังนี้

- 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คูชุดและเกาะต่าง ๆ ในทะเลสาบสงขลา
- 2) ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 3) การจัดการทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน
- 4) การทำไร่นาสวนผสมและการเพาะเลี้ยง
- 4) การจัดการพื้นที่กันชนรอบพื้นที่อนุรักษ์
- 5) การส่งเสริมแผนงานและการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 6) ศูนย์แบบจำลองทางด้านนิเวศวิทยา
- 7) ความหลากหลายของพืชปลูกและการควบคุมการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 8) การจัดทำคู่มือการจัดการชายฝั่งทะเลสาบสงขลา
- 9) การจัดทำข้อมูลแบบผสมผสานในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- 10) การจัดทำแผนติดตามตรวจสอบ
- 11) การจัดหาน้ำสำหรับชนบท
- 12) การใช้ประโยชน์จากน้ำใต้ดิน
- 13) กรอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติสำหรับแผนงานปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมและการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน
- 14) โครงการพัฒนาศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน
- 15) ศูนย์วิจัยการจัดการของเสีย
- 16) การจัดการน้ำเพื่อชลประทาน
- 17) การจัดการน้ำเสียของเทศบาลเมืองพัทลุง
- 18) การฟื้นฟูที่ดินเค็มจากนาุ้ง
- 19) การจัดการน้ำเสียของเทศบาลตำบลสะเดา
- 20) การจัดการน้ำเสียอุตสาหกรรม
- 21) การจัดการน้ำเสียของเทศบาลตำบลบ้านพรุ
- 22) การสุขาภิบาลรอบชุมชนทะเลน้อย

23) ระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการน้ำเสีย

24) การจัดการของเสียติดเชื้อ

และมี 8 โครงการตามลำดับ จาก 25 โครงการเร่งด่วน ที่กล่าวมาข้างต้น ได้ขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการจาก DANCED แต่ไม่ได้รับการสนับสนุน ซึ่งขณะนี้รัฐบาลไทย กำลังดำเนินการแก้ปัญหาโดยหาทางสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการใน 8 ลำดับแรกข้างต้น

4.4 แผนพัฒนาระดับจังหวัด

4.4.1 แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)

เป็นแผนพัฒนา ที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองนโยบายแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรและวางแผนการใช้ที่ดิน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ติดชายแดนประเทศมาเลเซีย มีโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง (สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2543)

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยคำนึงถึงฐานทางเศรษฐกิจสังคม และระบบนิเวศน์ ให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้านการเกษตรและยกระดับฐานะการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างยั่งยืน

- เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านเกษตรของพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยพึงพาอาศัยกันทั้งในภาคเกษตรกรรม เกษตรอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรม สอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาของจังหวัด และนโยบายอื่น ๆ ของรัฐ

- เสนอมาตรการ แนวทาง/โครงการทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้สูงขึ้น

แผนการใช้ที่ดินจังหวัดสงขลา ได้แบ่งเป็น 6 เขต คือ

- เขตป่าไม้ ประกอบด้วย 3 เขตย่อย ได้แก่ เขตคุ้มครองสัตว์ป่า บำรุงรักษาสภาพป่า และปลูกป่าเชิงเศรษฐกิจ

- เขตเกษตรกรรม แบ่งเป็น 3 เขตย่อยได้แก่

(ก) เขตเศรษฐกิจเกษตรพิเศษ คือ พื้นที่ทำนาและเขตปลูกพืชเศรษฐกิจเฉพาะ

(ข) เขตเศรษฐกิจเกษตรก้าวหน้า คือ เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล/พืชผัก เขตปลูกไม้

ยืนต้น

(ค) เขตเร่งรัดพัฒนาเกษตรกรรม คือเขตทำนา เขตปลูกไม้ยืนต้น และ เขตปลูก

พืชเกษตรเชิงอนุรักษ์

- เขตพัฒนาเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

- เขตชุมชน
- เขตแหล่งน้ำ
- เขตอื่น ๆ ได้แก่ บริเวณพักผ่อน สนามกอล์ฟ และแหล่งท่องเที่ยว

(ไม่มีพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง เนื่องจากกำลังปรับปรุง ยังไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้)

4.4.2 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

ความเป็นมา

แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นเครื่องมือในการประสานเชื่อมโยงโครงการ กิจกรรมของส่วนราชการและทุกภาคีที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน ฟื้นฟู บำบัด และอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบและมีเอกภาพในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงระดับความรุนแรงของปัญหาและเงื่อนไขต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมของจังหวัดนั้นๆ ตามมาตรา 38 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์แผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด

สาระสำคัญของแผนฯ

ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของประเทศในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2540 - 2559) มีนโยบายในระดับชาติ คือ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 และมีแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2542 - 2549) ซึ่งเป็นการแปลงนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยแผนจัดการฯ ดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและจังหวัดใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2549 ซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนจัดการฯ ดังกล่าว ในการแปลงนโยบายและแผนในระดับชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้แก่จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด สามารถแบ่งกลุ่มงานได้เป็น 4 กลุ่มงาน คือ

- กลุ่มงานบริหารจัดการ มีหน้าที่ คือ การสร้างเครือข่าย (network) และกลไกการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ธุรกิจเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ สื่อมวลชน ชุมชนและประชาชนทั่วไป การจัดระบบการกระจายอำนาจบริหารงานสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ การสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

- กลุ่มงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีหน้าที่ คือ อนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ

- กลุ่มงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมนุษย์ มีหน้าที่ คือ ปรับปรุงส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ น่าอาศัยและน่าท่องเที่ยว ดูแลส่งเสริมให้ความรู้ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวให้ควมรู้ ปกป้องรากฐานความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ รวมทั้งรวบรวมและจัดทำบันทึกข้อมูลศิลปวัฒนธรรม และโบราณคดี

- กลุ่มงานป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ มีหน้าที่ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายด้านมลพิษ การเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและลดมลพิษ เพื่อการฟื้นฟูและรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ตลอดจนการจัดการกากของเสีย สารอันตราย การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อเอื้อในการประสานการจัดการมลพิษ

องค์กรบริหาร

ระดับประเทศ ได้แก่

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- คณะอนุกรรมการกำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
- กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ระดับจังหวัด ได้แก่

- คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด
- คณะอนุกรรมการบริหารและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- สำนักงานจังหวัด
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค

จากผลการศึกษาแผนพัฒนา/นโยบายต่าง ๆ กล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่มีประเด็นการพัฒนาด้านเกษตรอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 4-4 (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2546)

ตาราง 4-4 สรุปสาระสำคัญในแต่ละแผน/โครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

แผนพัฒนา	สาระสำคัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9	แผนพัฒนาฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 6 เน้นการพัฒนาขยายตัวด้านโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาเศรษฐกิจโดยนำผลผลิตด้านเกษตรมาเป็นปัจจัยพื้นฐาน แผนพัฒนาฉบับที่ 7 ถึงฉบับที่ 9 เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม อีกทั้งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มุ่งแก้ปัญหาความยากจน
โครงการพัฒนาความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)	เน้นพัฒนาด้านเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว บริเวณชายแดน และจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่พื้นที่อำเภอหาดใหญ่ สงขลา ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลาโดยใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ	เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโดยใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก พื้นที่เหมาะสมพัฒนาอุตสาหกรรมตามโครงการนี้ ครอบคลุม 7 อำเภอ คือ อำเภอหาดใหญ่ สงขลา บางกล่ำ จะนะ นาหม่อม คลองหอยโข่ง และสะเดา
โครงการทอส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง เจดีเอ ร่วมทุนไทย-มาเลเซีย	เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย บนพื้นฐานการแบ่งปันผลประโยชน์เท่ากัน และเป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค
แผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย	เน้นพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และด้านการค้าการลงทุนพื้นที่ชายแดน และสงขลาเป็นจังหวัดติดชายแดนประเทศมาเลเซีย เป็นพื้นที่หลักจังหวัดหนึ่งในการพัฒนา
แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว พร้อมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม พื้นที่พัฒนาศูนย์กลาง ได้แก่ อำเภอเมือง สงขลา หาดใหญ่ และสะเดา
แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2540-2544)	เน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (EMSONG)	เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

ตาราง 4-4 (ต่อ)

แผนพัฒนา	สาระสำคัญ
แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)	เป็นแผนกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม โดยแบ่งเป็น 6 เขตย่อย
แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	เน้นการพัฒนาพื้นที่ย่อยระดับจังหวัด ซึ่งเชื่อมโยงอย่าง สอดคล้องซึ่งกันและกันของโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาคราชการและองค์กร ประชาชนในพื้นที่แต่ละจังหวัด ให้สามารถป้องกันและแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมของแต่ละจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด

4.5 การพัฒนาด้านเกษตรกรรม

ประเทศไทย เป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีที่ดินทำกิน อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย มาตั้งแต่อดีต แต่เนื่องจากปัจจุบันมีความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ทางเกษตรกรรมลดลง จึงต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมพื้นที่เกษตรกรรม พร้อมทั้งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ประสิทธิภาพภาคเกษตรในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง โดยพืชเกษตรกรรมหลักไม่สามารถแข่งขันได้ มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะที่ดินและทรัพยากรน้ำ อีกทั้งสถาบันเกษตรกรยังขาดความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและภาคเกษตรกรรมโดยรวม

ปัจจุบันได้มีการส่งเสริมการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ตระหนักถึงความสำคัญด้านเกษตรกรรม จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยปรับกระบวนการผลิตและวิถีผลิตให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ปรับปรุงคุณภาพคน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการ อาทิ สร้างมูลค่าเพิ่มของวัตถุดิบการเกษตร โดยส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร รูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการผลิตเครื่องมือและเครื่องจักรกลทางการเกษตร ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

จากแผนพัฒนาข้างต้น เป็นแผนการพัฒนาระดับประเทศ แต่ความต้องการของเกษตรกรบางกลุ่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พบว่าเกษตรกรมีทัศนคติและความต้องการพัฒนาเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำดังนี้ (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8, 2542)

- 1) ต้องการเร่งรัดให้หน่วยงานของราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาความตื้นเขิน และพื้นฟูทะเลสาบอย่างจริงจัง
- 2) ต้องการให้รัฐบาลมีแผนการและงบประมาณในการดำเนินงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเช่นเดียวกับโครงการพัฒนาลุ่มน้ำอื่น ๆ
- 3) ไม่เห็นด้วยกับการที่ทางราชการจะสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็ม เพราะมีแนวคิดว่าจะเพิ่มปัญหาให้แก่เกษตรกรที่มีที่อยู่อาศัยบริเวณริมทะเลสาบสงขลายิ่งขึ้น
- 4) ต้องการลดพื้นที่ทำนาลง โดยหางานอื่นมาเสริม เช่น การทำไร่นาสวนผสม การเลี้ยงสัตว์
- 5) การทำนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ เกษตรกรได้มีทัศนคติ ดังนี้
 - ฝนฟ้าอากาศแปรปรวน บางปีฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ส่วนที่ลุ่มริมทะเลสาบมีปัญหาหน้าท่วม ช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม
 - ขาดแหล่งน้ำที่จะช่วยสนับสนุนการทำนาในบางช่วง เช่น การตกกล้า การปักดำ หรือการทำนาหว่านน้ำตม
 - มีปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเก็บเกี่ยว แรงแงานหายากและค่าจ้างสูง การจ้างเครื่องเก็บเกี่ยวข้าวพร้อมนวดมีปัญหาความชื้นเมล็ดข้าวสูง
- 6) การทำไร่นาสวนผสมทำให้มีงานทำและมีรายได้ตลอดปี โดยสนใจพืชใหม่ ๆ เช่น มะพร้าว น้ำหอม ส้มโอ นอกเหนือจากมะม่วงพันธุ์ดีที่มีการปลูกกันมาก
- 7) ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีการผลิตพืช การทำไร่นาสวนผสม และต้องการไปทัศนศึกษาดูงานด้านการเกษตร การพัฒนาฝีมือแรงงานนอกภาคการเกษตร
- 8) ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนด้านธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อรองรับการผลิตสินค้าการเกษตรชนิดใหม่ ๆ
- 9) ต้องการถนนเพื่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

4.6 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

การส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศไทยปัจจุบันเน้นอุตสาหกรรมเกษตร ดังนั้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมต้องควบคู่ไปกับการส่งเสริมเกษตรกรรม ผลผลิตจากอุตสาหกรรมจะได้มาตรฐานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของวัตถุดิบจากระบบเกษตรกรรม เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรมยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง ต้นทุนในกระบวนการผลิตสูง ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีจุดอ่อนในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต ขาดการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ยังอ่อนแอและขาดกลไกที่จะประสานเชื่อมโยงธุรกิจข้ามชาติในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน และที่สำคัญ คือ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิด

ความเสื่อมโทรมของฐานการผลิตและเป็นปัญหาต่อเนื่องด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างการผลิตและการค้าให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยอาศัยปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะและองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการบริหารจัดการ และการยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการผลิตและความคล่องตัวด้านการตลาด คำนึงถึงสมดุลกับการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีความแข็งแกร่งมั่นคงอย่างเต็มที่ และปรับฐานเศรษฐกิจให้สามารถขยายตัวต่อเนื่องไปในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือ เร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรในรูปอาหารและไม่ใช่อาหารที่มีศักยภาพในการขยายสัดส่วนการตลาดและการส่งออก โดยนำเอาเทคโนโลยี ผลการวิจัยและพัฒนา มาใช้ในเชิงพาณิชย์ เพื่อการเพิ่มมูลค่าของปัจจัยและกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างการบริหารองค์กรทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาในอนาคต ได้แก่ ผลิตรถยนต์สินค้าไฮเทค ได้แก่ ประเภทสินค้า อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และยานยนต์ เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาควบคู่กับประเทศมาเลเซียได้ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันทางภาคเหนือของมาเลเซีย ส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในพื้นที่ภาคใต้ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสะเดา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยกเว้นอำเภอจะนะ

อุตสาหกรรมหลักของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ร้อยละ 45 พัฒนาขึ้นในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ การแปรรูปอาหารทะเล ผลิตรถยนต์ที่ทำจากต้นยางพารา คือ แปรรูปเป็นไม้อัด กระดาษ และท่อนซุงเพื่อทำเฟอร์นิเจอร์และผลิตรถยนต์ยางพารา อาทิเช่น ถูมมือยาง ถูยางอนามัย ส่วนประกอบรถยนต์ สินค้าอุปโภคบริโภค และส่วนประกอบในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้การลงทุนการจ้างงานก็มีขนาดใหญ่กว่าจังหวัดอื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งสูงถึง ร้อยละ 70 โดยอำเภอหาดใหญ่มีการพัฒนาสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

4.7 การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยว เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศได้ปีละหลายล้านบาท เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม และยังมีลักษณะภูมิประเทศ ทิวทัศน์ที่สวยงาม แตกต่างกันไปตามพื้นที่แต่ละภาคของประเทศ ภาพลักษณ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน รวมถึงความเป็นมิตรไมตรี (High Touch) ภาษาพูดและวิถีชีวิตของคนไทย ที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์แบบไทย แต่ระยะหลัง

สิ่งเหล่านี้ได้ถูกเปลี่ยนแปลงโดยน้ำมือมนุษย์ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เนื่องจากสาเหตุหลัก ๆ 5 ประเด็น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2536) ดังนี้

- 1) การวางแผนและการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน (Planning and Implementation) ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ในทุกระดับ แต่หากพิจารณาถึงการปฏิบัติที่เป็นจริงนั้น การศึกษาด้านแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการวิจัยอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ดังนั้นการเติบโตของการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะไร้ทิศทาง ขาดความเหมาะสม จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมามากมาย
- 2) การบริหารการจัดการ ยังขาดกำลังเจ้าหน้าที่ดูแลการจัดการอยู่เป็นประจำ และการดำเนินการบางอย่างกระทำไปด้วยขาดความรู้ความเข้าใจ หรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการ
- 3) การขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม เช่น การทิ้งขยะไม่เลือกที่ การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลองและทะเล การระเบิดปลา การทอดสมอเรือลงบนแหล่งปะการัง เป็นต้น
- 4) การขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น การละเลยที่จะบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
- 5) การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

กล่าวได้ว่า สาเหตุหลัก ๆ ที่ส่งผลกระทบการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ต่อเนื่องในระยะยาว โดยเฉพาะเรื่องการวางแผนและการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากแผนที่วางไว้ อาจยังไม่สมบูรณ์หรือยากต่อการนำไปปฏิบัติ จึงส่งผลให้ไม่มีการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดต่อเนื่อง คือ เมื่อไม่มีแผนปฏิบัติชัดเจน การดำเนินการด้านบริหารการจัดการ ก็ขาดประสิทธิภาพด้วย เหล่านี้เป็นต้น ถ้าต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งรีบแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้ต้องปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้เข้าสู่ระดับสากล ดังนี้ (รุ่ง กาญจนวิโรจน์, 2543)

- 1) การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ให้มีความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ดี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการสื่อสารและปฏิบัติงานในด้านการท่องเที่ยว
- 2) ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการ โดยการฝึกอบรมพนักงานบริการ ในงานด้านการท่องเที่ยว แก้ไขปัญหา รวมทั้งตั้งมาตรฐานในการบริการ และให้รางวัลสำหรับสถานประกอบการมาตรฐาน
- 3) ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ/เอกชน รวมทั้งขอความร่วมมือกับประชาชนเพื่อร่วมแก้ไขภาพลักษณ์ทางลบ อาทิ ปัญหาความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม

เช่นเดียวกับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งยังคงมีสภาพเป็นธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ แต่ก็นำมาใช้ในด้านการท่องเที่ยวน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การนำทรัพยากรไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่จนอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม ดังนั้นการจะนำทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นทรัพยากร

หน่วยสุดท้ายมาใช้ จึงต้องระมัดระวังอย่างมาก เพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมจนยากแก่การฟื้นฟู แนวคิดในการจัดการทรัพยากรแนวใหม่มักใช้วิธีการผสมผสาน โดยอาศัยความรู้หลายสาขาช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรภายในเวลาและสถานที่แห่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สูงสุดให้กับสังคม

การกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาทะเลสาบสงขลาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและภูมิภาค ได้แก่ นโยบายเมืองหลัก ซึ่งกำหนดไว้ว่าต้องเป็นแหล่งงานทั้งในแง่การผลิตและแรงงาน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกให้เกิดการสร้างงานเพื่อพัฒนาชนบท ดังนั้น จึงมีแนวทางการกำหนดนโยบาย 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) ต้องกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่สู่พื้นที่ชนบทให้มากที่สุด
- 2) การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในทะเลสาบสงขลาต้องไม่ทำลายสภาวะแวดล้อม
- 3) ให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ทะเลสาบสงขลาเป็นปัจจัยทำให้เกิดแรงงานในพื้นที่ชนบท
- 4) ให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ทะเลสาบสงขลา จะต้องใช้แรงงานและทรัพยากรท้องถิ่น
- 5) ต้องสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองสงขลา-หาดใหญ่ เป็นเรื่องทำได้ไม่่ง่ายนัก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เมืองหลักมีมาก ในแผนหลักการท่องเที่ยวสงขลา-หาดใหญ่ ได้กำหนดเขตการท่องเที่ยวไกลสุดแค่อุทยานนกน้ำคูขุด อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา เพื่อขยายเขตการท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น จึงต้องสร้างศูนย์กลางการท่องเที่ยว เพื่อให้มีวันพักในพื้นที่นาขั้น สถานที่ที่เหมาะสมคือ หาดแสนสุขลำปำ อยู่ฝั่งทะเลสาบด้านตะวันตกของทะเลสาบตอนใน เขตเทศบาลพัทลุง มีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถพัฒนาได้เต็มที่ เพราะระบบนิเวศไม่ประปรายเหมือนบริเวณอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการพัฒนาด้วยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวจุดต่าง ๆ ได้แก่ เกาะยอ ตั้งอยู่ในทะเลสาบตอนนอก อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีผ้าไหมเกาะยอ และการเลี้ยงปลาในกระชัง ส่วนเกาะสี่เกาะห้า อำเภอปากพะยูน เป็นแหล่งอาศัยนกนางแอ่น และอุทยานนกน้ำทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ธรรมชาติที่น่าสนใจคือนกน้ำ

4.8 แผนพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในอนาคต

สืบเนื่องมาจากปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีปัญหาหลักมาจาก 4 ประเด็น คือ ปัญหาเรื่องน้ำไม่เพียงพอ การใช้พื้นที่ไม่สมดุล ระบบนิเวศน์เสื่อมโทรม ส่งผลให้ทรัพยากรประมงลดลง และการบริหารจัดการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร รวมทั้งปัญหาต้นเขินของทะเลสาบสงขลา การเสื่อมโทรมของป่าชายเลน การปิดป่ากระวะ และการสร้างถนนสาย พ.ท.3037 บ้านไสกลิ่ง จังหวัดพัทลุง บ้านหัวป่า จังหวัดสงขลา เป็นต้น

จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยการประชุมระดมความคิดเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และมีแนวทางการดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน และระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

4.8.1 แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะเร่งด่วน มี 14 โครงการ ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

จังหวัดสงขลา จำนวน 7 โครงการ

- โครงการขุดลอกคลองธรรมชาติสายหลัก
- โครงการพัฒนาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา
- โครงการฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบสงขลา
- โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนรอบทะเลสาบสงขลา
- โครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- โครงการส่งเสริมอาชีพการเกษตรผสมผสานเพื่อฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา
- โครงการทำเทียบเรือเพื่อการท่องเที่ยว

จังหวัดพัทลุง จำนวน 5 โครงการ

- โครงการก่อสร้างถนนบ้านไสกลิ่ง-บ้านหัวป่า
- โครงการขุดลอกคลองจำนวน 9 สาย
- โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองพัทลุง
- โครงการขุดลอกคลองจำนวน 14 สาย
- โครงการสุขาภิบาลรอบทะเลน้อย

จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 โครงการ

- โครงการขุดลอกคลองธรรมชาติสายหลัก
- โครงการพัฒนาและฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โครงการที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นโครงการขนาดเล็กที่สามารถดำเนินการ และแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นได้ทันที และสังเกตได้ว่าโครงการในระยะเร่งด่วนนี้ เป็นโครงการเน้นแก้ปัญหาเรื่องน้ำไม่เพียงพอ ได้แก่ โครงการขุดลอกคลองต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ ซึ่งขณะนี้เกิดความเสื่อมโทรม และส่งผลให้ทรัพยากรประมงลดลง

นอกจากโครงการเร่งด่วนที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีโครงการเร่งรัดพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2545 เป็นโครงการขนาดกลาง และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ จำนวน 4 โครงการ ได้แก่

- โครงการฟื้นฟูที่ต้นน้ำบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รับผิดชอบโดย กรมอุทยานแห่งชาติ-สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
- โครงการปลูกป่าชายเลน และป่าพรุ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา รับผิดชอบโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- โครงการจัดระเบียบเครื่องมือประมงในทะเลสาบสงขลา รับผิดชอบโดยกรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- โครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย รับผิดชอบโดยกรมควบคุมมลพิษ

ปัจจัยสำคัญยิ่งในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ คือ งบประมาณดำเนินการ ดังนั้นจึงได้มีแผนบูรณาการงบประมาณพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปีงบประมาณ 2547-2550 โดยสำนักงานนโยบายและแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ในแผนการทำงานได้จัดลำดับความสำคัญของโครงการเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีลำดับความสำคัญสูง มีกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์กลยุทธ์ และมาตรการ รวมทั้งเป็นโครงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินการให้เห็นผลในระยะสั้น
- กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และมาตรการ แต่กิจกรรมยังไม่ชัดเจน และขาดความอุดมสมบูรณ์
- กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ยังขาดความชัดเจน ไม่อยู่ภายใต้เกณฑ์ของกลุ่มที่ 1 และ 2

4.8.2 แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาระยะยาว

คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมข้อมูลและจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ส่วนหน่วยงานที่ดำเนินการเป็นสถานศึกษาในท้องถิ่น ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และสถาบันราชภัฏสงขลา รายละเอียดโดยสรุปมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในลักษณะบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและจัดทำแผนประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายโครงการ

- 1) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยในแผนแม่บทต้องมีการศึกษาและเสนอประเด็นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่
 - แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูบูรณะสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 - แนวทางการจัดการบริหารในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเป็นธรรม
 - การพัฒนาการจัดการระบบชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น
 - สร้างความเข้าใจและการยอมรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 2) เสนอแผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บท ทั้งระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว
- 3) พัฒนาระบบและสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์
- 4) วางระบบและสร้างกลไกในการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ